

LO GERONÉS

SETMANARI DE AVISOS Y NOTICIES
PORTA-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 pesseta trimestre
Fora	1'25 id. id.
Estranger	1'50 id. id.
Un número 10 cèntims	

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

CORT-REAL 7-1.er

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que s'emetin a la Redacció, se'n donará compte en lo Setmanari

Any 5.^{on}

J.issapte 19 de Mars de 1898

Núm. 205

SECCIÓ GENERAL

ELECCIONS

Quan estem abocats a acontexements de suprema importancia pera Espanya, quan estem en perill de tenir guerra ab una nació forta, quan la nostre hisenda està arruïnada y 'l país aclapahit ab lo pes de les guerres colonials que fa tres anys que duran y ab lo temor d'acabar de perdre lo floreix del seu jovent y lo poch que li queda dels seus cabals; les colles polítiques, responsables y fautores de tots aquestos desastres, úniques que no sufrenen les conseqüències del malestar general, se mouhen y s'agitan pera continuar vivint ab la esquena dreta, y prevalguentse de la força y de la prepotència que 'ls hi dona la organització centralista del Estat, estan donant lo trist espectacle d'una lluyta desafortunada pel poder, per l'influència, que 'ls hi permeti continuar explotant lo país y mofarse d'ell, y lo que es pitjor, viure a costes de les seves desgracies y de les seves miseries.

Que se 'ls n'hi dona a n'aquesta gent del país y de la pàtria? Per ventura hi ha altre país, ni més pàtria que la satisfacció del seu amor propi, del seu afany de dominació o de les concupiscències de la seva butxaca?

No s'tracta, donchs, en les presents eleccions pera diputats a Corts, de demanar al país lo que pensa y lo que sent respecte de la grave situació d'Espanya, ni de despertar les seves energies y la seva força vital pera vencer les dificultats y donar solució als obstacles que poden comprometre, no ja 'l seu honor, sino fins los elements constitutius de la seva existencia en un pervindre pròxim. Axó no es objecte de preocupació, ni dels partits polítichs ni del Govern. Aquest, al disoldre 'l Parlament y convocar noves Corts, no s'ha proposat altra cosa que establir una legalitat que li permeti subsistir y li dongui medis pera afrontar los apuros principalment econòmichs en que s'troba. Y axís, les vinents eleccions seràn com les passades y com les que fa temps estem acostumats a veure. No unes eleccions lliures y trascendentals en que s'debatin per uns y altres los grans problemas pendents, que pel seu interès y per les seves conseqüències fassin moure fins a les persones més constantment apartades de la cosa pública y portin imprès lo segell de la veritable expressió de la voluntat nacional; sino unes eleccions suposades, fetes desde 'l despatx del ministre de la Governació y dels Governadors, ab son encasillat, ab son repartó equitatiu de districtes entre 'ls personatges del partit governant y ab los seus pactes y conxorxes ab los altres partits y capdells més influents de la oposició, ab les seves trampes, ab les seves tupinades y ab tots los abusos inseparables ja y com connaturalisats ab les eleccions espanyoles, en les quines lo país, si hi pren més o menos part, no es pera manifestar les seves aspiracions, los seus sentiments o la seva bona voluntat, sino pera congraciarse 'l favor de tal o qual personatge, pera traure 'n un profit individual o col·lectiu més o menos transitori, y, lo més sovint, pera no veure's atropellat y vexat pels representants o pels agents del poder.

Aquest serà lo caràcter de les noves eleccions en la nostre provincia y en les demés d'Espanya. Pochs, molt poch, seràn en tota Espanya los districtes en que s'lluït, ja sia per un ideal polítich, ja sia pels impulsos de la consciència pública davant la aflictiva situació del país.

Veyam, sino, qui son y que representan los diputats encasillats per la nostra provincia. De vuyt n'hi ha cinch que no son catalans, ni tenen interessos propis en lo districte que volen representar, ni parlan com nosaltres, ni en sa major part entenen als electors; y fora un, lo Sr. Llorens, encasillat per Olot, que té notorietat política en lo partit carli, los altres no 'n tenen de cap mena ni en lo país ni en lo seu partit. Preguntém qui son los Srs. Canalejas, Herrero, Villapadierna y Comyn, y vos respondrán que 'l primer es germà del ex-ministre D. Joseph, lo segon un protegit del mateix ex-ministre D. Joseph, lo tercer un partidari del ministre d'Hisenda Sr. Puigcerver y 'l quart un secretari particular qu'ha sigut del ex-ministre Sr. Silve'a. Ab aquesta resposta y ab aquestos mèrits n'hi ha prou perquè 'l país sapiga de cert que dihs senyors votarán sempre en tota qüestió d'interès pera sos protectors lo que aquestos vulguin, y que opinarán com ells en tot lo que puga afectar la dignitat dels seus electors, y fins perjudicar sos interessos, com s'ha vist ja de fet més d'una vegada, tant en matèries de tractats de comerç, com en altres en nostre concepte més graves per referirse al orde moral, com son l'us de la llengua catalana en escoles y tribunals y oficines, y com la metexa organització de la familia catalana, vulnerada pel Códich Civil. Si en assumptos tant capitals aquells senyors no pensan ni senten com los catalans que 'ls han votat, sempre que 'l cas se presentí o haurán de votar contra la seva consciència o contra la consciència de sos electors.

No vol dir axó que nosaltres creguem que 'l sol fet d'esser catalans los candidats sia pera 'ls electors sufficient garantia: massa sabem que son molts los candidats catalans que s'troban en condicions semblants als forasters encasillats, y que si tenen la protecció oficial ho deuen solsament a la subjecció de la seva voluntat y la seva independencia a algun personatge del Centre y que si saben parlar com nosaltres sembla com si s'donguen vergonya de parlarhi, y sacrifican a la disciplina del partit los sentiments y 'ls interessos dels seus electors si axís s'hi exigeix. Aquestos, ni deurian ser encasillats ni merexen ser diputats per la nostre terra; per 'l sol fet d'encasillarlos mostra encara una certa consideració al país y, si a n'ells no 'ls honra gens ni mica, pera 'ls electors no es tan despreciatiu ni tant denigrant com lo volguerlos hi fer votar un *cunero* en tota la extensió de la paraula.

Y les oposicions quin caràcter presentan en la nostra provincia? Exceptuant los districtes de Olot y Puigcerdá en que no hi haurá lluyta, segons resulta fins ara, y lo de Figueres en que per certes circumstancies locals la lluyta tindrà un aspecte per lo menos tant religió com polítich; en los altres districtes, per dirho clar, lo que s'discutirá principalment serà la influencia política y fins personal de certs elements bullidors que s'disputan a mort lo predomini en les esteres oficials. A la preponderancia fins ara avassalladora dels uns, se vol substituir la preponderancia incontrastable present y futura dels altres.

Es veritat que en lo districte de La Bisbal se presenta la candidatura eminentment política del senyor Vallés y Ribot; pero aquesta candidatura no obstant d'esser districte un republicà en sa gran majoria, no tindria les probabilitats d'èxit que té sense la circumstancia mencionada, que ferá que a més dels republicans de tots colors, cosa fa temps no vista en aquest país ahont acostuman a estar a mata y degolla, lo votin molts contraris del caciquisme qu' avuy priva.

En los altres districtes, les candidatures d'oposició més que polítiques son de protesta contra 'l caciquisme, y representan, no tendències de caràc-

ter general y d'interessos patris, sino de significació local y d'interès particular. Tals son les dels senyors Corominas, Ciurana y Aldrich. De lo senyor Ruiz, no 'n parlem perquè es un *cunero* d'oposició es tot lo que s'pot veure.

Respecte d'aquest últim ha corregut la veu de que s'deya a boca plena *regionalista*. Nosaltres no 'n sabem res més que axó, y creyém que si'l Sr. Aldrich ho fos de veres, no hauria de tenir inconvenient en dirho ab la seva firma y en presentarse com a tal. Lo no ferho suposa una concessió feta als promovedors de la seva candidatura y no dona prou garantia de la fermesa de les seves conviccions y de la seva independencia de caràcter.

Altre tant podríem dir respecte del Sr. Rahola, que s'presenta candidat per Vilademuls, que essent fill del districte, possehint en ell interessos, y participant de les metexas conviccions que nosaltres, com ho justifican los seus escrits y treballs, per no sabem quines consideracions se va abstenir en las eleccions passadas, quan anava encasillat per dit districte, de fer les manifestacions qu' avuy ha fet, sense fixarse en que llavors haurian tingui una significació molt major de la que avuy tenen. De tots modos, nosaltres, que no dubtem de la seva sinceritat, nos congratulem de que ara que s'ha de relluar més del país que del Govern se presenti a sos electors tal com es y 'ls hi digui: «Avuy surt y creix una idea nova que, a temps venir, serà la salvació d'Espanya, per lo mateix que farà correr sava fresca per el cos empobrit y malalt de la nació: el regionalisme,» y que concreti son programa en aquestos termes: «deber del Parlament nou serà a mon entendre, portar la pau a tota costa per dolorós que sigui 'l sacrifici, esmenar los grans erros que s'han comés en nostra colonisació per no caure en nous danys; restablir la moralitat de nostre administració pública y donar a las regions les amplias facultats a que tenen dret pera regir sa vida interior.» No es aquest precisament lo nostre programa, pero s'hi acostia molt y per axó veuríem ab gust de veres lo triomf del Sr. Rahola.

Si l'obtingués, donats aquestos antecedents, lo seu deber sería formar, no al costat de cap partit polítich madrileny, sino al costat del Sr. Permanyer, candidat per Vilafranca, que es qui sosté aquestos principis en tota sa puresa y que al refermarlos y confirmarlos en son manifest ha dit lo que no ha dit, ni pot dir, ni dirá may cap candidat *cunero*: «y al presentar una candidatura, he de declarar avans de tot y de la manera més solemne que no dech, ni puch ni vull fer cap d'aquelles promeses, per desgracia tant usuals en semblants casos, que o al ferlas sab be que no las ha de cumplir aquell meteix que las fa, o que si s'complexen acusan sempre la existencia d'immorals y repugnants pactes.»

Aquestes y algunes poques més son les excepcions a que aludim al principi. Gracies a n'elles, si'l Govern no s'hi oposa en absolut, hi haurá en les noves Corts qui axecará bandera immaculada, que oposará als motllos gastats del vells partits, ideas de salvació y de regeneració de la patria, predicant lo respecte a drets fins avuy conculcats y 'l despertament a la vida d'una Espanya nova y forta, estimada y no aburrida en lo pervindre per tots aquells pobles a qui hage fet naxer al progrés y a la llum de la civilisació.

Axó, y gracies, es lo que podém esperar de les Corts futures los qui estimém de debò a la Pàtria.

Efectes de la suspensió de pagos

Fixar los efectes d'una institució es fer l'estudi de son desenvolupament pràctic en la vida jurídica.

Quan se tracta de la suspensió de pagos, no n'hi ha prou, pera determinar los efectes que produïx, ab les escasses regles del Códich de Comers, sino que s'ha de recorrer moltes vegades á la interpretació doctrinal ó científica, que es lo complement natural y constant de les lleys fosques, incompletas ó que donan lloch á dubtes.

Regulada aquesta institució en lo Códich vigent, á semblansa de les lleys de Bèlgica y Holanda, ha originat en la pràctica tants abusos y tantes immoralitats que les seves disposicions, com diu un distingit autor, més bé semblan dictades pera afavorir lo frau que inspira-des en lo fi nobilíssim d'amparar la bona fé, que es en lo comers tant indispensable.

La existencia de la suspensió de pagos entre les institucions del Dret Mercantil es una necessitat reclamada per la especial naturalesa de les obligacions mercantils. En efecte, tenen les obligacions en materia de comers elements particulars, que introduhexen en lo sistema general del dret variants notables; perque no s'governa en lo comers la vida jurídica ab lo mateix compás ó ritme ab que s' desenrotllan les relacions civils y privades, donchs, fins no admetent la absoluta independència y autonomia del Dret Mercantil com ho defensen autors tant il·lustres de la Italia contemporània com Vidari y Supino, no es possible negar la influencia que en ses institucions exerceixen los principis derivats de la naturalesa económica del fenomen comers, com son la rapidesa y la pressa que caracteriza la vida del negoci, la seguretat, la bona fé y l'crédit que son les seves condicions més fonamentals.

La falta de compliment de les obligacions té major trascendencia en lo comers que en la vida civil; sia per la extensió que prenen les relacions, sia per son íntim engranatje y solidaritat, lo cert es que qualsevol desequilibri ó interrupció, encara que sia merament particular y aïslat, trascendeix inevitablement á tot l'organisme comercial. Per axó quan lo legislador ha volgut regular lo compliment de les obligacions comercials, ha hagut de distingir, per més qu' aquesta distinció consisteixi principalment sols en los efectes, entre l' sobreseïment total y absolut que trastorna per complert l' orde económic, de la falta parcial y passatgera que en l' orde del incumpliment de les obligacions representa l' grau intermitg.

Peró l' Códich de Comers de 1885 al regonexer aquesta diferencia fonamental, al proposarse regular la suspensió de pagos com á un verdader organisme jurídic, va caure en l' error d'extendre 's seus beneficis al comerciant que no té un actiu suficient pera satisfer son passiu, lo que portava per resultat en la pràctica que l' estat de quiebra fos lletra morta, donchs tots los comerciants, principalment los de mala fé, utilisavan lo de suspensió que ab tanta benignitat los tracta.

Segons una estadística judicial de quaranta tres suspensions de pagos ocorregudes á Madrid en l' any 1893, quins actius importavan 37.000.000 de pessetes y quins passius pujavan 48.000.000, los acreedors sufriren una pèrdua de 22.746.660 pessetes en virtut dels convenis. De modo que per cada quiebra declarada hi havia cent suspensions de pagos y no deu estranyarnos, per consegüent, que, com diu un entés professor de Dret Mercantil (1), hi hage hagut comerciant que al demanar la suspensió de pagos ha tingut l' atreviment de demanar á sos acreedors lo noranta per cent de pèrdua y deu anys d' espera pera el deu per cent restant.

Aquest es lo resultat per tot extrém perjudicial qu' ha tingut á Espanya lo nomenat benefici de la suspensió de pagos, institució qu' havia de morir afixada en exa atmosfera d'abusos é immoralitats si no hagués vingut aviat la tantes vegades promesa reforma del Códich de Comers.

La ley de 10 de Juny de 1897 al reformar los articles 870, 871, 872 y 873 del Códich de Comers ha donat á n' aquesta institució son verdader caràcter. Sols quan lo comerciant tingui bens suficients pera cubrir tot lo seu passiu podrá acullirse á sos beneficis y en lo sucesu ja no podrá, com fins ara ha passat, convertir-se la suspensió de pagos en expedient de quita ó reducció de crèdits, puig sols es admissible la sollicitud quan té per objecte demanar pròrroga, y encara en aquest cas no podrá passar de tres anys la espera que solliciti l' deutor á sos acreedors.

(1) F. Blanco Constaus.

Ha contribuït principalment á fer creixer lo viciós organisme d'aquesta institució la falta d' una ley adjectiva que desenrotllé y apliqui 's preceptes substantius del Códich de Comers, puig de tots son coneguts los vicis y corrupteles abusives que la falta d' un procediment especial ha originat en los expedients de suspensió de pagos. L' article 873 de la ley reformada disposa á n' aquest objecte que s' acomodarán aytals expedients als tramits de una ley especial.

No es facil apreciar los efectes d' una institució tot just delineada en les lleys. Solzament dos articles (1) 872 y 1873 del Códich á tractar dels efectes de la suspensió de pagos, y de la seva lectura no s' en despreu més sino que la declaració de dit estat legal porta la paralisació de tot procediment anterior y la obligació en que posa l' suspés de presentar á sos acreedors una proposició de conveni pera esser discutida y votada en junta general d' acreedors. La nova ley de 1897 solament consigna l' obligació que té l' comerciant de presentar á sos acreedors lo balans de son actiu y passiu y la proposició d' espera, que no podrá passar de tres anys, y si aquesta fos rebutjada per la junta, quedarà terminat l' expedient. Pero en la pràctica se presenten dificultats que entrebancan lo curs dels expedients de suspensió de pagos, y quina solució, no sempre fácil, exigeix un criteri científic y doctrinal, que no s' troba per desgracia, donada la nostre viciosa organizació judicial, allí ahont s' haurien de resoldre.

Un dels punts controvertits es lo de fixar la llibertat d' acció del comerciant, després d' obtinguda la declaració del estat de suspensió de pagos.

¿L' estat de suspensió de pagos, faculta al suspés pera continuar al davant de sos negocis? Deu lo comerciant que s' acull á n' aquest benefici cesar per complert en lo pago de les seves obligacions, ó pot solventarles parcialment?

Es diferente la naturalesa económica y jurídica de la suspensió de pagos y de la quiebra. Establerta aquesta, com diu lo Preàmbul del vigent Códich de Comers, pera privar que 's comerciants abusen del crèdit que es la ànima del comers, es natural que un de sos efectes fonamentals é immediats sia la d' inhabilitar al quebrat pera la administració de sos bens. Pero la suspensió de pagos no es més qu' un paréntesis en la vida mercantil, una treva imposada per la necessitat económica de restablir la calma parcialment interrompuda per un dels molts etsars que corren les especulacions mercantils, y, per lo meteix, la seva declaració no deu importar las prohibicions que la quiebra porta ab ella, no inhabilitant per consegüent la ley al suspés pera continuar al davant de sos negocis.

Los termes breus y taxatius que l' Códich de Comers usa, demostren que l' benefici de la suspensió de pagos es purament transitori, donchs se reduheix en la pràctica á una declaració provisional del Jutje, que per l' exclusiva voluntat del comerciant s' obté solzament, ab lo fi de retornar la normalitat al establiment per medi d' un arreglo del deutor ab sos acreedors. D' altre manera no tindria rahó d' esser la excepcional situació en que la ley posa al suspés, y axí ho regoneix lo Tribunal Suprem de Justicia al declarar, ab sentència de 2 de Maig de 1897, «que no poden ferse durar tan privilegiats expedients més de lo estrictament necessari, y que s' ajusta el esperit del Códich de Comers la sentència que á instancia d' un acreedor declara llest l' expedient de suspensió de pagos, per haverse aplassat fins á un any després de la data de la suspensió, á instancia y en profit del deutor, la convocataria pera la Junta d' acreedors».

Ara bé: ¿si l' estat de suspensió de pagos no inhabilita al comerciant pera continuar al davant de sos negocis, com es possible qu' axó se realisi en la pràctica, cesant per complert en lo pago de les seves obligacions?

L' estat del tot anómal en que se pretent posar al comerciant suspés, permetentli que administri sos bens pero ab la prohibició de fer cap pago, es completament insostenible en la vida mercantil.

La privació de fer pagos no ha de ser tant absoluta que impossibiliti al comerciant pera seguir al davant de son establiment, puig si la ley no mana que la casa plegui son negoci per queno's perdi y desorganisi com en cas de quiebra, deu admeters forzosament la necessitat en que está de pagar aquelles quantitats més precises dintre d' una prudent administració pera l' sosteniment de la casa. A n' aquest propòsit diu lo distingit tractadista Sr. Estassen: «la cessació de tota classe de pagos es punt menos qu' impossible. Se tracta d' un establiment industrial y la cessació de pagos encloen desde luego la necessitat de tancar un establiment, lo que moltes vegades ocasiona la ruina del meteix y la miseria del gran nombre de families. La suspensió de

pagos té per objecte evitar la quiebra y ses fatales conseqüencies; pero aquestes no s' evitan sino ab mérits de la suspensió cessan en absolut tots los pagos.»

Si les garantías ab que la ley ha tractat de distingir l' estat de suspensió de pagos de l' estat de quiebra no han d' esser donchs il·lusories, es precis admetre la fermesa legal de certs y determinats pagos durant aquell estat; com son los que s' fassin en concepte de gastos de conservació d' un establiment industrial ó mercantil, per exemple lo lloguer de casa alumbrat, dependents, adquisició de primeres matèries, contribució, soldades d' operaris, maquinari, combustible, etc. D' altre modo s' aniria á parar á extrem oposat al quin ha volgut lo legislador, se paralisaria l' negoci, y s' hauria de tancar la casa tant bon punt lo Jutje dictés l' auto de suspensió de pagos.

Després de lo dit, se compren ja quan sense base y fonament té d' esser un incident en que s' impugna la validesa de la suspensió obtinguda legalment, apoyantse en lo fet d' haver pagat lo comerciant suspés algunes lletres de cambi durant l' estat de suspensió puig no defrauda sino que més bé favoreix á sos acreedors lo qui procura mantindre la casa, fent molt sovint grans sacrificis pera salvarla de la ruina, la bancarrota y la deshonra. A més de que s' oposaria al esperit del Códich de Comers, á la Jurisprudencia constant del Tribunal Suprem y al bon criteri científic que tant deu pesar en la conciencia dels jutjes il·lustrats, lo fet d' admetre ab lo caràcter de previ y especial pronunciament un incident d' aytal naturalesa donchs si bé en los expedients de suspensió de pagos hi caben les questions incidentals segons repetidament ha declarat lo Tribunal Suprem, es solzament als efectes d' impugnar la validesa de la seva declaració quan aquesta s' ha obtingut ilegalment ó sia sense 's requisits del article 871 del Códich, pero may pera alterar los termes de la ley substantiva, obtenint ab recursos de llegimitat dubtosa lo que sols pel vot de la majoria dels acreedors pot acordarse.

No volem insistir mes en aquest punt, pero avans d' acabar hem d' anyadir que no participem de la opinió d' alguns qu' apoyantse en la basa falsa de que la suspensió implica lo sobreseïment absolut, arriban al extrém d' afirmar y sostenir qu' aytal sobreseïment encloa també les obligacions que uaxen del contracte de comissió.

Ab tant estranya teoria, filla sols de no saber distingir los efectes de la suspensió de pagos dels de la quiebra, arribariem á absurdos tant grans com lo de no regonexer les diferentes personalitats que pot tenir lo comerciant: la suspensió de pagos portaria la de tots los establiments de diferente naturalesa propis del comerciant suspés; s' anularian per complert los efectes d' una de les institucions que ab més eficacia ajudan al desenrotll de la activitat mercantil, com es lo contracte auxiliar del comers anomenat de comissió, puig de res servirian las sancions civils y penals que 'n son garantia, com los articles 548 del Códich Penal, los 264, 272 y altres del Códich de Comers; y, en una paraula, lo benefici de la suspensió de pagos seria lo que precisament no ha volgut que fos lo legislador, un revolt y agitat naufragi ahont tots los interessos se 'n anirian á fons sense cap esperansa de salvació.

JOSEPH LOPERENA Y ROMÁ.

NOTICIES

Oficials

AJUNTAMENT.—Sessió del dia 18 de Mars.—(2.ª convocatoriá)
Reunits 5 concejals baix la presidencia del Sr. Bona prengueren los següents acorts:
Aprobar la acta anterior.
Id. comptes per import de 283'25 pessetas.
Autorisar á la Comissió especial de electricitat pera que pugui conferenciar ab un representant de la casa «Planes Plaquer y Cia» á fi d' aclarir alguns punts.
Nomenar predicador per la funció de las quaranta horas.
Formular lo plech de condicions pel arrendament del Teatre en la vinenta temporada de Pásqua.

—Podem adelantar á nostres llegidors los noms d' alguns dels oradors sagrats en la vinenta funció de las Quaranta horas del dia del Ran, y son:
Sra. Vinda de Capella.—Rut. P. La Calle.
Col·legi d' advocats.—Id.
Hospici Provincial.—Rut. D. Manel Navarro, Beneficiat de l' Iglesia Catedral.
Sra. Comtesa de Berenguer.—Uu P. Jesuita.
Confraria de la Passió y Mort.—Rut. P. La Calle.
De l' hora que tenia avans D.ª Adelaida de Marangos, s' ha encarregat D.ª Mercé de Pastors de Simon.
—Fa alguns dias llegirem en *El Correo de Gerona* qu'

Acadèmia de Jurisprudència de Barcelona havia ofert un premi al autor de la més notable monografia sobre la influència d' En Càmoras en la legislació espanyola. De moment va estranyar-nos la notícia, que no havíem llegit en cap periòdic de la veïna ciutat, i no compreníem com una corporació que cada any celebra un concurs pera premiar las obras que millor desaprofitin algun tema de importància pràctica, particularment pel dret català, com fou el d' aquest any sobre las *Constitucions d' en Santacília* y el del any vinent sobre la «Exposició raonada y crítica de costums jurídics de Catalunya y d' algunas de sas principals comarcas», no compreníem, repetim, que hagués ofert un premi per un treball de erudició y de cap resultat pràctic, majorment tractantse de un home que si alguna influència ha exercit sobre el dret català ha sigut ab la mira de ferlo desaparèixer.

Posteriorment hem sabut que aquell premi qui l' ha ofert es la Acadèmia de la Historia de Madrid y no la de Jurisprudència de Barcelona, y ara ja no ho trovem estrany; lo tema ercaixa molt bé ab lo modo d' esser del caràcter madrileny, perqué, com digué molt be un estimat company nostre, cal per fer aquest treball erudició fantàsica, á la andalussa, y anotar los *chascarrillos de pasillo* del Congrés y altres cosas per l' estil, perque resulti un treball notable. Ja ho sab ara *El Correo*.

S' ha publicat lo número 35 del Butlletí del Centre Excursionista, quin sumari es lo següent: *L' allegat de la comtesa de Foix pera la successió á la Corona d' Aragó* per Joaquim Miret y Sans. *Catalech Espeleològich de Catalunya* (acabament), per N. Font y Sagné.—*Secció oficial*.—*Crònica del Centre*.—*Index alfabètic de noms propis*.—*Taula general*.—Reparteix, ademés, una hermosa fototipia de Santa Maria de Lluçà.

Hem rebut lo primer número de *La Nació Catalana* que ve á substituir al valent quinzinari de propaganda que, ab lo títol de *Lo Regionalista*, venia publicantse. Las milloras introduhidas y los notables treballs que conté lo número publicat demostren la valentia ab que continuarà defensant nostre causa. Felicitèim á nostre company.

—Persona que está ben enterada nos diu que 'ls opositors á la canongia vacant per nomenament de dignitat del Dr. Bech, serán los següents: Drs. Iglesias, Herranz, Maymir y Mundet, catedràtics tots ells del Seminari.

—Avuy á las deu del matí ha de reunir-se l' Ajuntament en sessió extraordinària pera veure y fallar los expedients de excepció dels minyons d' aquest any y dels anteriors.

—S' ha constituït una agrupació catalanista en la important vila de Valls.

—L' Ilm. Sr. Bisbe ha constituït en aquesta ciutat una Lliga animasónica de la que forman part entre altres los senyors següents: D. Antoni Vidal, *president*, D. Ernest Vivas, *vis-president*, don Narcís Sambola, don Joseph Ribera, don Narcís de Pol, don Francisco Salvat, don S. bastià Sanchez, don Joseph Coderch, *vocals*, y don Joaquim Fabrellas, *secretari*.

—Diu nostre company *Li Renaixens*:

«En la darrera junta dels Somatents de Catalunya que s' celebrà 'l dimars baix la presidència del general senyor Fontseré, s' acordà celebrar la solemne proclamació de la Mare de Deu de Montserrat com á Patrona de la Institució en la propia Basílica, lo dia 8 de Maig vinent.

A més de molts generals y prelats sembla que 'ls sometens que hi acudirán serán uns deu mil.

Se prengué l' acord de que 'l serinó fos en llengua catalana, per quin motiu felicitèim á la Comissió y al digne general Fontseré que tant s' interessa pera que la Institució conservi 'l caràcter genuïnament català.»

SECCIÓ LITERARIA

À MERCAT

(Fragment d' una novela inédita)

Lo camí que de Vallors condueix á Sta. Coloma de Farnés, semblava tament un formiguer; donas ab cistells d' aviram y fruitas, carros carregats de gra y llegum, y sobretot las tirallongas de matxos y borriquets ab sas cascabelladas alegrant l' agra. Era mercat á Sta. Coloma; d' aquí tal moviment y bullici: puig la multitud de mercaders que hi compareix es notable.

Ab el mateix fi que 'ls indicats més amunt, eixien de la gran massa de Vallors la pubilleta y una criada vella; la primera ab son giponet de marino ab llaços y randas; faldilla blavenca de indiana, y adornat son peu per l' espartenyeta ayrossa, portava un mator d' abrich al braç; y la velleja ab sa caputxa y 'l cistellonet. Aquell dia no hi anavan pas á vendre ni viram ni fruita, sols per pur gust de la pubilleta; lo que farien, de segur, fora comprar alguna peça de roba pel gasto de la casa. Encar no feya mitja hora que caminavan, al anar á travessar lo riera del Begis, toparen al Japana de la Cendrosa, que com de costum s' en anava á mercat ab l' intent de jugar-sehi alguns quartets que li feyan no sa á la caixa.

—Deu vos guard la pubilleta, ab la companyia.—

—Bon dia vos do Deu, lo bon fadri; quin objecte vos porta á la vila? que potser hi aneu á ull pendre alguna donçella per la plaça?

—Quina donçella aniré á buscar, si vos ja m' heu ull pres á mi, rosinyolet de mon cor.

—Ay trista de mi, no faig per vos.—

Aixó ho digué ab un ayre tant plahent que fins l' hi escapá una rialla á flor de llavis.

—Si no es molestar tindré 'l plaher y l' honra d' acompanyarvos.—

—Per nosaltres será 'l plaher y l' honra.—

—Podrém dinar plegats.—

—No es del tot mal.—

Ab una conversa aixís, mitx freda mitx calentona, anaren trescant, ab no maçt pressa; tots los viandants que passavan els obsequiavan ab algun ramellet de paraulas, melosas unas y aspres las altres.

—Quin parell mes ben format—deyan el que no 'ls coneixian.

—Ja ho caygut lo colomet á las urpas del esparver—deyan los coneguts.

Los fadrins envejosos, se miravan á la nina ab amor y al bergant d' en Japana ab rabia. Pro ell s' en reya pla bé; la tenia tant embaviecada!

Arrivaren á St. Coloma, quan estavan al plé del mercat; la plaça bullia de gent; crits dels venedors, rialletas del joves, feyan d' aquell lloch un verdader mercat de Calaf, com vulgarment se diu.

Quan hi arrivá nostra parella acompanyada de la avieta, s' aturaren davant l' esglesia y cada hu aná per las sevas; quedant que á l' hora de dinar se trovarian al hostal. La pubilla y llur criada feren via á la botiga de robas més pròpera per comprar lo necessari y després correr un poch per la plaça, á cumplir alguns encàrrechs de son majordom, y es mirar lo preu dels llegums, de las patatas y quelcom més.

Surtint de la tenda y al anar á la plaça topá 'l Xich carboner y va dir: hi.

—Ay, pubilla, tens al Japana davant las voltas de can Manresa bromejant ab tres ó quatre mocotes, que deuben esser del cantó de l' Esparra; perque las del nostre baral ja 'l coneixen y no hi volen tenir tractes ab tal bestiotia; solament tu 't deixas embaucá. Ja t' en penedirás.—

—Alabat sia Deu, no me 'l miro jo aixís.—

Bé, bé, dispensam; pro ja vindrá que 't recordarás de las advertencias del Xich; á Deu, á Deu!

—¿Ho veus com no soch, solament jo, la que trovo 'l minyó aixalabrat?

¡Ay, Lluyseta, Deu vulga que m' equivoqui ó que á tu se 't cambien las caborias!

Aixó digué la Rita; ó sia la avia que acompanyava á la pubilla de Vallors, posantse tota vermella y seria; era una proba més del carinyo gran que professava á sa criada.

—Deixemho correr, Rita, y parlem d' altres cosas.—

No bé acabá la Lluyseta de dir aquestas paraulas, quant arrivaren davant las ja ditas voltas de can Manresa y efectivament toparen al Japana engatussant á unas quantas noyas. Al veurho la Lluyseta s' torná groga y no s' aturá solament, y ell com si res continuá sa tasca mentre la pubilleta feu via al hostal, que tant bon punt entrá tocaren las dotze pausadas del ronech campanar de la vila. Era plé de gom á gom; s' enquiviren en una clariayna que feya l' extensa taula, plena tota de mercaders y pagesos, que tament semblavan llops, devorant lo menjar que 'ls duya una noyeta ayrossa y xerrayre com un oriol, que era la delicia dels *gastrotrónoms*. Tant bon punt estigué assentada, todas las miradas se dirigian ab ella, fentla posar vermella. Lo Japana no acabava d' arriar y ella s' impacientava y no volgué posarse á menjar sens qu' ell hi fos. Un jovenet veyant l' impacientia de la pubilla digué.

—Si heu d' esperar al Japana, esteu fresca la pubilla! al menys n'hi tenia per dos horas de feyna ab aquellas mocotes esparrenques.

—Alabat sia Deu—respongué la noyeta.

Anton Bnsquets y Punset.

CABELLS BLANGHS

Arreplegant sa hermosa caballera, lo sol traspassa 'l limit ponentí, y en lo horitzó del orto, riallera, flor del cel, una estrella s' veu liuhi.

Batent sas alas corre per las serras l' oreig remosejant trieta cansó, y l' última aureneta en altres terras corre á buscar mes llum y mes calor.

Y tu, pubilla, la gentil donzella, d' aquesta vall regina de las flors, t' has reclus en ta cambra, com aucella que esfullaren lo niu de sos amors.

¡T' has reclusa! ¿y perquè? perque al mirarte capritxosa á la lluna del mirall, no ha sabut lo teu goix impressionarte, y una llàgrima te queya cara avall.

¡Miravan tant tos ulls sempre curiosos, y en las trenas d' aschatge de tos rulls, uns cabells, com de plata, tormentosos han ferit ab sos raits tos dolços ulls!

L' impressió que ton cor ha rebut ara, no avessat á las penas, t' ha sorpres,

quant, riallera, al mirall hermosa cara, te volia oferí una gracia mes.

¿Que no has vist al jardí la clavellina despreguent del esqueix l' últim clavell? donchs, ¿qu temps, si en exa hora ponentina llansa la flor darrera ton cabell?

Ah, no amaris tos ulls ab plor que escalda, per la nova que reb ton verge cor; ¡no singlotis, si veus caure á ta falda de joventut la esgroguhida flor!...

Arreplega ta espessa cabellera per traspasá 'l crepúscol verperití, que en tas trenas, d' un cel de primavera, los estels del hivern volen lluhir.

Mes, no anyoris del roste l' hermosura, que es un goig que afalaga passatger; vanitat d' un moment, que tan sols dura, lo que dura un clavell al claveller.

¡Quin error, si es que t creyas, enganyada, que la bellesa ab son plumatge d' or te tindria ab sas alas acofjada, besante sempre ab sos petons d' amor!

¿Veus la terra, també, com se despulla de las galas que li dava 'l més de Maig? ¿Veus del arbre com cau la seca fulla, y 'l sol, cloure á ponent son últim raig?

Donchs, no penis ton cor ab vana queixa si endivás lo pas que ha de seguir l' atractiv abellesa que te deixa; que es en va retenirla en son camí.

Es l' eterna mudantsaindefinida que 'ns ensenya lo temps ab son pas breu... naixer, véure y morir; exa es la vida; sàbia lley que en lo mon va dictar Deu.

Mes; ditxosa de tu que ab un somriure pots cambiar bellament ton amarch plor, perque un jorn la bellesa pogué escriure lo seu nom en lo libre de ton cor.

¿Y, que hi fa, que en tos galtas ab llestesa, hi retiri las delicias de son vel, si ha deixat dins ton cor, ple de puresa, per brillarhi tot temps son milló estel!

Y ton ànima, ab sa llum iluminada, dins tos ulls, mes radiant brillará; y la flor de tas galtas, perfumada, cap hivern esfullarla logrará.

Disipa 'l pensament que te tortura, y alsa la vista, perque vegi 'l mon que si perts de ta cara l' hermosura, la puresa conservas en ton front;

Y si, hermosa, pels homes soberana, forés reyna en la tendra joventut; ho serás avuy, mes, mostrant ofana la vellesa sublim de la virtut.

PERE DE PALOL

CENTRE CATALANISTA DE GERONA

Y SA COMARCA

AVIS ALS SOCIS

No haventse reunit número suficient de socis pera celebrar la Junta general extraordinària convocada per 'l diumenge passat, la Junta Directiva la convoca per segona vegada pera 'l dia 20 del present, á les 5 de la tarde, al objecte de resoldre sobre la marxa económica de la Societat y cambi de local de la mateixa.

Lo que, en cumpliment dels Estatuts, se fa saber als socis recomenantlos hi la assistència.

P. A. de la J. D.—Lo Secretari,
Joan Vinyas.

Gerona 14 de Mars de 1898.

SECCIO RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Disapte 19.—St. S. Joseph espós de N. Sra.
Diumenge, 20.—S. Niceto arq.
Dilluns, 21.—Sta Matilde r.
Dimars, 22.—S. Deogracias fr.
Dimecres, 23.—S. Victorià b.
Dijous, 24.—St. Patrici m.
Divendres, 25.—La Anunciació de Ntra. Sra.

QUARANTA HORES.

Avay se troban en la iglesia de San Iluch.

Establiment tipogràfic de Manel Llach.
Ferreria Vella 3 e 1902.

SECCIO D' ANUNCIS

SORTIDAS DELS TRENS

LÍNEA DE TARRAGONA Á BARCELONA Y FRANSA

De Gerona á Barcelona

	Mati	Tarde
Correu.	6'43	
Cárrega.	10'37	
Omnibus.		3
Rápit.		3'09

Los trens correns y omnibus portan cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª, el de cárrega de 2.ª y el rápit de 1.ª y 2.ª

De Gerona á Port-Bou

	Mati	Tarde
Omnibus.	8'39	
Cárrega.		12'43
Mixte.		5'40
Correu.		7'35

Lo tren omnibus porta cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª el de cárrega y mixte de 2.ª y 3.ª y el correu de 1.ª y 2.ª

LÍNEA DE SAN FELIU DE GUIXOLS Á GERONA

De Gerona á San Feliu

	Mati	Tarde
Tren de banyistes (Juriol y Agost).	5'09	
Correu.	8'54	
Mixte.	11'44	
Mixte.		3'22
Correu.		5'35

De San Feliu á Gerona

	Mati	Tarde
Correu.	4'32	
Mixte.	7'30	
Correu.		12'44
Mixte.		2'50
Tren de banyistes (Juriol y Agost).		5'40

Tots los trens portan cotxes de 1.ª y 2.ª classe.

LÍNEA DE OLOT Á GERONA

De Salt (Gerona) á Amer

	Mati	Tarde
Núm. 2.	9'10	
Núm. 4.		3
Núm. 6.		6

De Amer á Salt (Gerona)

	Mati	Tarde
Núm. 1.	7'40	
Núm. 3.		4
Núm. 5.		4'30

Tots los trens portan cotxes per ara de 2.ª y 3.ª classes

ORDINACIONS

Pera Banyolas á las 9 y 11 mati (correu) y á las 2, 4 y 6 de la tarde. (Fonda del Centre y casa Jendreta)

Pera Cassá de la Selva cada mitja hora (Pont de Pedra)

Pera Olot á las 11 mati (correu) y á las 6 de la tarde. (Fonda del Centre)

Pera La Bisbal á la 1 de la tarde. (Hostal de la Rossa voltas d' en Rosés)

Pera Anglés, La Sella y Amer á las 10 mati (correu) Hosta de Miquel Boix. (Plassa del Gra)

Pera Salt tot lo mati fins á las 6 de la tarde. (Pont de Pedra)

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

Reda y Administració. Cort-Real, um. 7, 1

PREUS DE SUSCRIPCIO.

Gerona. . . . . 1 pesseta trimestre
 For. . . . . 1'25 id.
 Estranger. . . . . 1'50 pessetas trimestre
 Un número sol. . . . . 0'10 id.

LA PREVISIÓ ESPANYOLA

Companyia de segurs contra incendis á prima fixa

Fundada l' any 1883

Capital: 2.000.000 de Pessetas

DOMICILI SOCIAL: ORFILA, 9. SEVILLA

Sub-direcció Regional: Plassa del Carril, 6, 2.ª Gerona

Sub-director Regional: D. ANGEL TREMOLS Y PELL

Sinestros pagats: Rs. 3.524.286'92

CORREUS

ENTRADAS

Madrid.	8'48	mati.
Barcelona.	8'48	m.
França.	7'00	m. y 3'19 tarde
Puigcerdá y Ripoll.	5'30	m.
Olot y sa línea.	5'30	
Sant Feliu de Guixols.	7'00	m. y 6 tarde
Amer y sa línea.	6'30	m.
Sant Aniol y sa línea.	7'00	m.
Estanyol y sa línea.	7'00	m.

SORTIDAS

3'49	tarde
7'00	mati
8'48	m. y 8'00 nit.
11'00	m.
11'00	m.
9'00	m. y 6'00 tarde
10'00	m.
10'00	m.
10'00	m.

BANCH VITALICI DE ESPANYA

LA PREVISIÓ

BANCH VITALICI DE CATALUNYA
 Companyias de segurs sobre la vida reunidas
 Carrer Ample, núm. 64
 BARCELONA

CAPITAL SOCIAL

15.000,000 D. PESSETES

Reservas en 31 Desembre de 1896. 9.235,908'05 pssetes

Capitals assegurats desde la fundació de las C.ªs fins al 31 Dbre. 1897. 203.-80,352'95

Pagat per sinistres, pólissas vensudas y altres comptes fins igual data. 13.382,881'61

Delegat general en la Provincia

Joseph Coderch y Bacó

Representant en la Capital

Anicet Palahi

Agents en la mateixa

Toribi Corominas.—Narcis Boadas

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Aygua Minóxima vegetal pera lenyir lo cabell. No té val en lo mon, perquè á més de sos efectes marevellosos, tanca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprenent específich. se usa en la perruqueria

5, CARRER DE L' ARGENTERIA 5.—ENTRESOL

GERONA

Son tinturas superiores las que en Máximo fabrica: tenyintse ab elles, senyors un vell, troba sense esforços dona jove, gnapa y rica.

TINTURA ABISSINIA INSTANTANEA